

Museu Nacional Arqueològic
de Tarragona

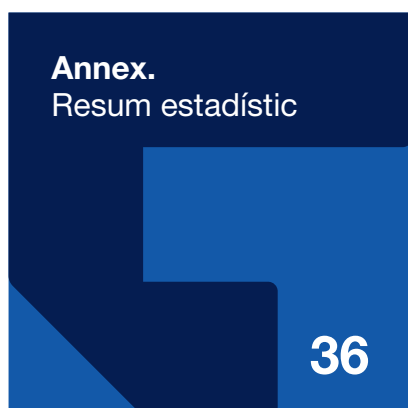
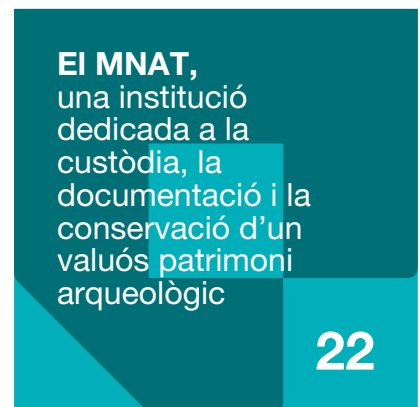
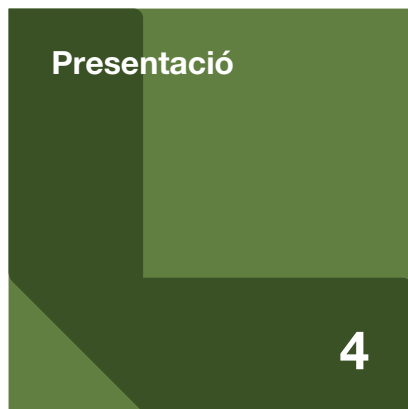
mnat

Memòria **2023**

Taula de continguts

Presentació

Mònica Borrell Giró
Directora

Teniu a les mans el resum de l'acció del Museu Nacional Arqueològic de Tarragona l'any 2023. Tot i que s'ha donat continuïtat als compromisos adquirits en anys anteriors, la reorientació de prioritats i les conseqüents noves càrregues de feina ens han dut a reajustar el Pla Estratègic del MNAT per aquesta nova etapa en què ens trobem, l'etapa 2023 – 2026.

El pes de les reformes arquitectòniques i museogràfiques en el dia a dia del MNAT creix amb l'avanç dels projectes del Museu Arqueològic i de la Necròpolis i en són testimoni la restauració de la façana del museu a la plaça del Rei, l'encàrrec a l'equip Urbana Strata de la redacció del projecte de rehabilitació de la Necròpolis o la restauració de la col·lecció.

Amb els projectes creixen també les tasques que no sempre són evidents a la vista del visitant: revisió d'inventari, tasques de documentació, actuacions de conservació – restauració, seguiment dels projectes tècnics i de la seva tramitació administrativa...

Tot i això, el MNAT ha mantingut una intensa activitat en tots els centres que s'ha adreçat a la diversitat dels nostres usuaris i visitants: l'escolar, turista, familiar...

D'entre les activitats, voldria fer esment a la celebració del centenari del descobriment de la Necròpolis que ens ha ofert l'oportunitat de fer noves i diverses activitats amb la col·laboració d'altres entitats, col·lectius i persones. Hem pogut reflexionar sobre la importància present i futura de la Necròpolis, hem posat de relleu el fons fotogràfic llegat per Serra i Vilaró, hem recreat escenes de l'antiga Tàrraco...

Per últim, els que ens coneixeu us haureu adonat que aquesta memòria - que tanquem el 2024 -, la fem amb una nova imatge corporativa. L'any 2023 hem continuat treballant en el desenvolupament de la marca i de la seva aplicació, que finalment ha estat implementada enguany. Un testimoni més dels importants canvis que s'estan produint i que tindran lloc en aquests propers anys.

EL MNAT, una institució referent de la romanitat

El MNAT és el gestor d'un patrimoni excepcional que testimonia l'empremta de Roma a Hispània, tant per la seva diversitat com quantitat. Els diferents espais de presentació museogràfica del MNAT i els serveis associats són elements essencials per a la interacció directa amb la ciutadania i un instruments clau per convertir la institució en un referent indiscutible de la cultura romana en la península Ibèrica i més enllà.

EL MNAT, una institució referent de la romanitat

1

1A. Programa d'espais patrimonials i de presentació museogràfica

Durant el 2023 el MNAT, dins del Pla d'Actuacions de l'Agència Catalana del Patrimoni Cultural, ha continuat treballant per a l'avanç de dos projectes estratègics, el de reforma del Museu Arqueològic de Tàrraco i el de rehabilitació integral de la Necròpolis de Tàrraco, tots dos amb finançament del Ministeri de Cultura. D'altra banda s'ha avançat també amb millores estructurals en altres espais gestionats per la institució.

Museu Arqueològic

Reforma arquitectònica

El 22 de setembre es van iniciar les obres, a càrrec del Ministeri de Cultura, per a la rehabilitació de la façana i de reforma dels lavabos amb l'empresa CYREPSA. Amb una previsió de durada de vuit mesos, van incloure també el projecte de BIES i la reparació del baixant del costat del passeig de Sant Antoni, a tocar de la muralla.

Restauració

L'Agència Catalana del Patrimoni Cultural (ACdPC) va adjudicar les obres de restauració de la muralla a l'empresa RECOP. Les obres consistien tant en la realització de treballs de neteja i consolidació, com de millores en l'espai adjacent. Les obres es van iniciar el 20 de juny i van finalitzar el 31 de desembre.

Projecte museogràfic

Finalitzada la redacció del projecte executiu, enguany s'ha treballat, conjuntament amb el Ministeri de Cultura, en la preparació de la licitació de la producció.

D'altra banda, s'ha avançat en la documentació de certes temàtiques del projecte executiu. Amb Imma Teixell es va treballar els aspectes relacionats amb la numismàtica; Merche Tubilla, sobre el vestit en època romana i la relació amb la col·lecció del MNAT; i KuanUm, sobre les temàtiques de l'alimentació.

Necròpolis de Tàrraco

El 30 de maig de 2022, el Ministre de Cultura va anunciar una inversió de 7 milions d'euros per a la rehabilitació integral de la Necròpolis. Aquesta inversió prové dels fons Next Generation.

Al llarg del 2023 s'ha treballat amb Gerència d'Infraestructures, la Subdirecció General de Museus Estatals i SEGIPSA per al *Concurso de Proyectos Redacción de los proyectos básico y de ejecución (con ESyS), y DF (50% dirección de obra y 100% dirección de ejecución de obra), incluida coordinac. de segur. y salud, de las obras de rehabilitación integral del Museo y Necrópolis Paleocristiana de Tarragona en el marco del Plan de Recuperación, Transformación y Resiliencia-Financiada por la Unión Europea -Next Generation EU.*

El concurs va culminar l'1 de desembre amb la signatura del contracte amb Urbana Strata, equip format per Pau Jansà, Ignasi Cristià i Joan M. Tomàs, amb qui es va mantenir una primera reunió amb la participació de totes les administracions implicades en data 20 de desembre. Paral·lelament, es va treballar en el projecte bàsic i executiu de reparació de les voltes de la coberta del jaciment, que es va adjudicar a l'empresa Windmill, i es va avançar en la mutació demanial de la finca de Tabacalera adjacent al jaciment, amb la comunicació de l'aprovació per part del Ple de l'Ajuntament de Tarragona.

Vil·la romana dels Munts (Altafulla)

Al llarg del 2023, les actuacions als Munts s'han desenvolupat principalment en l'àmbit de la conservació – restauració. Conjuntament amb el CRBMC, s'està

treballant en un Pla de Conservació Preventiva que fixi necessitats, prioritats i un pla d'actuacions.

Durant aquest exercici es va treballar en l'avaluació de l'estat de conservació, actuacions de manteniment (desforestació, jardineria, estructures, control de plagues), així com la consolidació de revestiments a la bancada de la gruta del mitreu.

També es va impulsar un projecte d'actuació per eliminar els dipòsits superficials de les pintures del conjunt del criptopòrtic, redactat pels tècnics del CRBMC i que es va executar a la cambra 2.8 a càrrec d'Aleix Barberà. Així mateix, es va impulsar un projecte d'intervenció al mur exterior del caldarium dels banys meridionals, redactat i executat pel CRBMC.

El 18 de setembre va tenir lloc una visita al jaciment per tal de fixar futures línies d'actuació. Hi van participar la Gerència, Àrea de Gestió Patrimonial, CRBMC i MNAT. També es van reprendre els contactes amb l'Ajuntament d'Altafulla per a la col·laboració conjunta.

Conjunt romà de Centelles

Projecte de reparació de la coberta de la sala quadrilobulada

El 2023 es va executar el projecte de reparació de la coberta de la sala quadrilobulada. Es tracta de la coberta moderna i l'objectiu era minimitzar l'impacte de les humitats. El projecte i direcció d'obra van anar a càrrec d'Eixam Arquitectes.

Projecte de reforma de la recepció

Es va executar el projecte de recepció del Conjunt romà de Centelles, coordinat per Josep Piñol, amb projecte de mobiliari de Sílvia Castro. Els treballs van consistir en: modificació de l'espai de treball de recepció, disseny i instal·lació de nou mobiliari i vitrina, enderroc de la paret del fons, modificació de la porta d'accés amb la creació d'una rampa i una doble porta.

En aquest projecte de reforma, es va aplicar la nova imatge corporativa, segons l'aplicació dissenyada per Jordi Pinós.

Projecte de millora museogràfica

Es va encarregar a l'empresa Rebeka el disseny de les millores de presentació museogràfica del centre. Aquestes estaven vinculades a la reforma de la recepció i la propera instal·lació de l'audioguia del Visitmuseum. Es preveu una nova senyalització exterior i interior, millora de la presentació de recepció, modificació de la vitrina i una futura millora de l'audiovisual.

1B. Programa de digitalització

Projecte d'experiència de visita amb RV al Conjunt romà de Centcelles

Arran de la creació del model 3D de Centcelles vinculat al projecte de recerca sobre el monument, l'equip de Giravolt va desenvolupar una experiència de visita amb realitat virtual per tal de millorar la presentació del mosaic de la cúpula de la sala central. El 2023 es va fer un primer model i es van fer proves de visita en el context de les Jornades Europees de Patrimoni. Es preveu implementar el sistema el proper 2024.

Projecte Bessons Digitals

El 2023 es va celebrar la primera edició de les jornades Bessons Digitals, organitzades pel MNAT i la URV, en col·laboració amb el programa Giravolt, en el marc de l'assignatura d'Humanitats Digitals del Grau d'Arqueologia i Història de l'Art.

A les jornades es va fer èmfasi a les tècniques de digitalització 3D com a una eina privilegiada per a la salvaguarda i la difusió d'aquest patrimoni, ja que la generació de "dobles digitals tridimensionals" ens ofereixen l'oportunitat de repensar tota la cadena de valor patrimonial, des de la conservació i la recerca, fins a la divulgació i l'educació.

Les jornades es van dividir en dos blocs. Per una banda, es va comptar amb experts i expertes que van dialogar i contraposar casos concrets de digitalització 3D en una taula rodona el dimarts 18 d'abril a les 17.30 h, a la Sala de Juntes del Campus Catalunya de la URV. Els ponents van ser Joaquín Ruiz de Arbulo, catedràtic de la URV; Lluís González, responsable de planimetria tridimensional del Servei de Patrimoni Arquitectònic; Fabrizio Agnello, professor associat del departament d'arquitectura de la Universitat de Palermo; i Mònica Borrell, directora del MNAT. La moderació de la taula rodona va anar a càrrec de Pere Manel Martí, Ignacio Fiz i Vanina Hofman, docents de la URV. L'activitat va ser presencial, i es va poder seguir en línia.

El segon bloc va consistir en dos tallers (dirigits a l'alumnat de grau i postgrau de la URV) en els quals es van treballar les dues tècniques més esteses dins del món de la digitalització tridimensional del patrimoni: l'escaneig làser (Necròpolis de Tàrraco), i la fotogrametria més la impressió 3D (CRAI de la URV).

EL MNAT, una institució amb compromís social i oberta a la ciutadania

La gestió del patrimoni adquireix una importància significativa quan està orientada a servir la societat, amb l'objectiu de fomentar el coneixement, enriquir la cohesió social, promoure el gaudi i crear identitat. En aquest sentit, el MNAT ha de contemplar la varietat de tipus de visites, i ha de ser inclusiu, accessible i sensible a la diversitat. A més, ha d'establir aliances, posicionar-se com a referent de la romanitat amb una visió àmplia i col·laborativa.

El MNAT, una institució amb compromís social i oberta a la ciutadania

1A.

Programa de comunicació

La comunicació dels projectes, valors i activitats en els quals està implicat el MNAT va continuar sent, durant l'any 2023, una tasca destacada amb l'objectiu de fer accessible el patrimoni a una audiència diversa i fomentar també la seva participació.

El treball per donar a conèixer al públic l'activitat del MNAT es va concretar en diferents iniciatives i plataformes, però va venir marcat per un projecte clau: el de renovació de la imatge corporativa.

Imatge corporativa

El procés d'actualització de la imatge corporativa, iniciat l'any 2022, va rebre el mes de febrer l'informe favorable per part de la Direcció General de Comunicació del Govern del Departament de la Presidència. Finalment, el 12 de setembre es va aprovar la nova imatge per Acord de Govern.

Des de llavors es va treballar en la implementació d'un manual d'identificació visual per aplicar la nova marca en tots els mitjans necessaris, com poden ser els suports digitals, la nova fulleteria o la senyalització dels espais, jaciments i monuments del MNAT. El canvi d'imatge està previst que es faci efectiu al llarg del 2024.

Museu Nacional Arqueològic
de Tarragona

mnat

Web

En paral·lel al procés de desenvolupament de la nova imatge corporativa, es va treballar durant el 2023 en l'adaptació de la web a aquesta nova identitat. Aquesta adaptació del disseny incorpora el canvi de la imatge i els colors identificatius, el pas a la nova família tipogràfica corporativa, la modificació dels menús i les seccions dels espais del MNAT, així com la incorporació dels nous noms i el consegüent canvi de les URL's. El redisseny va incloure també algunes millores en el funcionament del cercador de la web que, juntament amb els altres canvis, es faran efectius amb el canvi oficial d'imatge corporativa.

Així mateix, es va consolidar el pas del seguiment estadístic de la web al nou Google Analytics 4.

Xarxes Socials

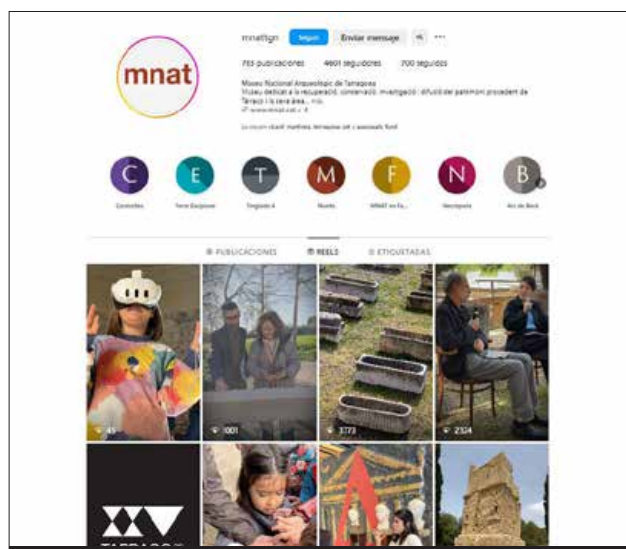
Les xarxes socials són un altre dels mitjans de comunicació digitals del MNAT que continuen en augment. S'estan explotant les oportunitats per a la difusió i comunicació que ofereixen aquestes eines, que també ens ajuden a construir una comunitat en línia i reforçar la participació i la fidelització del públic, així com la vigilància i reforç de la reputació de la institució. El MNAT va mantenir la seva presència en quatre xarxes socials principals:

- **Facebook:** <https://www.facebook.com/mnattgn>
- **Twitter:** <https://twitter.com/mnattgn>
- **Instagram:** <https://www.instagram.com/mnattgn/>
- **Youtube:** <https://www.youtube.com/user/museuarqueologic>

Pel que fa a l'estratègia de publicació, es va apostar per la utilització de vídeos i reels, sobretot en la xarxa d'Instagram, ja que tenen més visibilitat i difusió. En concret, es van publicar 65 reels, amb tot tipus de propostes i iniciatives variades.

Cal destacar també el suport i col·laboració dels agents del territori, com el Patronat de Turisme de Tarragona, la marca Costa Daurada o de l'Agència Catalana del Patrimoni Cultural en la difusió de les nostres activitats a través de les seves xarxes socials.

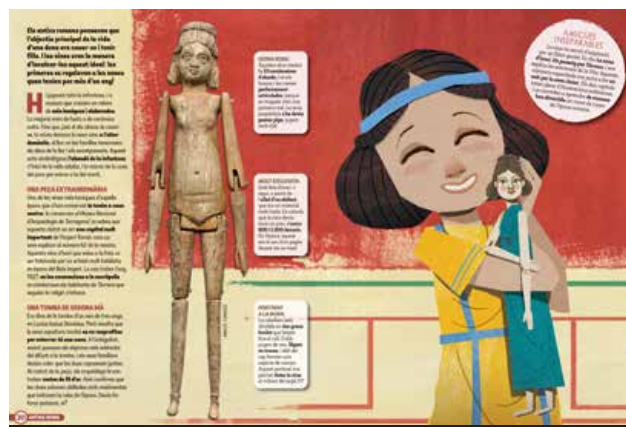
Durant l'any 2023 es va realitzar també la retransmissió en streaming de dues activitats organitzades al MNAT: la Jornada tècnica dedicada als 100 anys de la descoberta de la Necròpolis de Tàrraco, i la Jornada d'Arqueoxarxa-Giravolt.

Campanyes de comunicació i promoció

L'estiu de 2023 es va realitzar una campanya publicitària sobre el cicle d'activitats "Estiueja al MNAT" amb l'objectiu de promocionar les activitats programades durant l'estiu entre el públic turista local i forà.

A través de l'Agència Catalana del Patrimoni Cultural, a més, es van fer una sèrie d'insercions publicitàries als següents mitjans, entre els quals destaquen la revista *Fet a Tarragona*, el digital *Núvol* i la revista *Petit Sàpiens*, amb un reportatge sobre les nines romanes, amb un paper destacat de la Nina d'ivori.

Comunicació offline

Tot i la importància cada cop més gran de la comunicació en suports digitals, durant el 2023 el MNAT va editar diversos cartells, fulletons, díptics i tríptics per a la difusió de diferents cicles d'activitats. Davant del canvi dels hàbits de consum, es va continuar amb la reducció dels exemplars impresos, i en el cas d'alguns cicles es va optar directament per limitar la difusió al format digital.

A banda, es van imprimir 1.000 ventalls de cartró reciclat a dues cares amb el lema "Connectant la romanitat" que es van repartir durant l'edició de Tàrraco Viva. Així mateix, de cara a les activitats del programa "Estiueja al MNAT", es van imprimir 1.000 ventalls amb un detall del Mosaic dels Peixos.

Elements de senyalística i informatius

Es van realitzar diferents accions de renovació de la senyalística i panells informatius dels diferents espais del MNAT. Entre altres actuacions, destaca la renovació dels vinils informatius de l'exterior de Tinglado 4 i el nou plafó informatiu a la Torre dels Escipions.

Reportatges fotogràfics i vídeos

Durant aquest any es va continuar ampliant el fons fotogràfic del MNAT amb noves imatges d'activitats, equipaments i processos de restauració. Entre altres, es van realitzar tres sessions per difondre activitats familiars i la visita teatralitzada a la Vil·la romana dels Munts.

Pel que fa als vídeos, es va completar el procés de documentació i divulgació de la restauració del Mosaic dels Peixos, amb la publicació del [segon vídeo](#) dedicat

al projecte. A més, es va començar la filmació dels diferents processos de restauració en marxa al Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya (CRBMC), així com l'enregistrament dels treballs de restauració del tram de muralla al subsòl del Museu Arqueològic.

El mes de maig es va gravar l'interior de les sales del Museu Arqueològic de Tàrraco a través d'un vol de dron i filmació en vídeo 4k i captura d'imatges en RGB del Mosaic dels Peixos, un cop restaurat.

Premsa

Entre les diverses activitats que es van comunicar als mitjans de comunicació durant el 2023 en forma de notes de premsa i rodes de premsa, destaca l'impacte del programa d'activitats del centenari de la Necròpolis, que va despertar força interès entre els mitjans després de la seva presentació al mes de febrer.

Entre d'altres repercussions, es va dedicar un número especial a la revista *Fet a Tarragona* a la Necròpolis de Tàrraco, amb motiu del centenari de l'inici de les excavacions. En ella es va repassar la història de la descoberta, la tasca de mossèn Joan Serra i Vilaró i el nou projecte d'adequació de l'espai.

També es van realitzar diverses entrevistes en relació a la redescoberta de la Necròpolis (Tarragona Ràdio, Rà-

dio Nacional a Tarragona), i Tarragona Ràdio fins i tot va fer un programa en directe des de la Necròpolis.

Pel que fa a la televisió, TV3 també se'n va fer ressò en un [reportatge emès al Telenotícies migdia](#) el 26 de febrer.

El MNAT va col·laborar també en la sèrie de reportatges "Únics i irrepetibles" sobre el Patrimoni Mundial a Catalunya al Diari Ara. En concret, es van dedicar quatre monogràfics interactius als espais del MNAT: [Arc de Berà](#) (28 d'abril), [Necròpolis](#) (6 de maig), [Els Munts](#) (13 de maig) i [Centcelles](#) (29 de maig), que va incloure també la gravació i edició d'un vídeo sobre el conjunt.

2B. Programa d'activitats

La programació d'activitats del MNAT durant el 2023 va estar protagonitzada, per una banda, per la commemoració del centenari del descobriment de la Necròpolis de Tàrraco. Al mateix temps, també ha estat un any en què s'ha donat continuïtat a diferents programes ja consolidats en el calendari, i en què també es va estrenar una nova col·laboració amb el festival SCAN a través d'una col·lecció de publicacions.

Durant l'any 2023, prop de 3.300 persones van participar en les diferents activitats programades als espais del MNAT.

100 Anys de Necròpolis

Amb motiu de la commemoració del centenari del descobriment de la Necròpolis de Tàrraco, durant el 2023 es va organitzar un programa d'actes per fer participis a la ciutadania de la importància d'aquest jaciment.

Entre les activitats programades, en destaca l'exposició fotogràfica organitzada en el marc del festival Tàrraco Viva. La mostra comptava amb set mòduls que es van distribuir pels diferents espais de la Necròpolis, que es relacionaven amb la informació. Es va incloure així dins del circuit de visites, i es va complementar amb visites guiades prèvies al programa d'activitats organitzades els diumenges dins del programa *Matinals a la Necròpolis*.

Altres actes destacats van ser la jornada de presentació, amb la dramatització de textos clàssics a càrrec de TeclaSmit-Teatre i un tast de receptes romanes a càrrec de

KuanUm!, o la Ruta literària Serra i Vilaró així com les Nits Literàries, en col·laboració amb la Biblioteca Pública de Tarragona.

El 30 de juny es va celebrar la Jornada tècnica *100 anys de la descoberta de la Necròpolis*, una jornada de reflexió i diàleg sobre el present i el futur d'aquest patrimoni, en format presencial i digital, que es va estructurar en dues parts. En la primera part es va comptar amb la participació d'especialistes d'àrees diferents que van analitzar els valors més destacables de la Necròpolis; en la segona part, en format de taula rodona, es van reunir professionals de diversos camps de la gestió a Tarragona per compartir les seves reflexions sobre quines són les estratègies per preservar, potenciar i transmetre aquests valors.

Aquest programa d'actes va atreure un total de 901 persones en les diferents activitats programades.

Col·laboració amb el Festival SCAN

El MNAT i el festival SCAN van obrir el 2023 una nova forma de col·laboració amb la publicació del primer número de la col·lecció BLOC, que té l'objectiu de difondre el patrimoni a través dels llenguatges visuals contemporanis.

Aquesta primera proposta, titulada *Epigrafia: del passat al present*, va comptar amb la participació del Col·lectiu Photo Km 0 per un projecte que va posar en relació la mirada de la fotografia amb les inscripcions epigràfiques que es conserven en diferents punts de Tarragona.

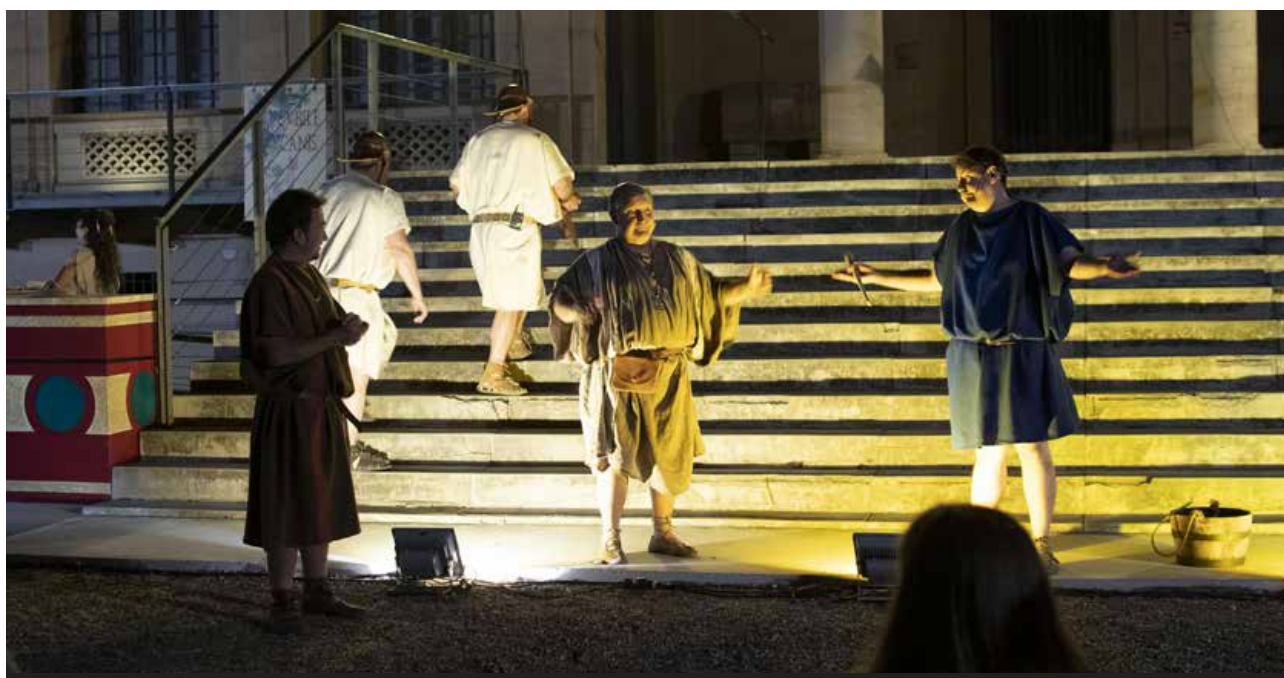

Tarraco Viva

El centenari del descobriment de la Necròpolis de Tàrraco va ser un dels temes protagonistes de l'edició de Tarraco Viva, en què el MNAT va participar amb l'organització d'una desena d'activitats diferents.

Destaquen especialment aquelles que van tenir lloc al mateix jaciment, com és el cas de *Suburbium*, activitat de reconstrucció històrica a càrrec de Thaleia – Grup de Reconstrucció històrica romana de Tarragona. Així mateix, l'Associació Cultural Sant Fructuós va presentar l'activitat de reconstrucció històrica *L'arqueòleg Mn Joan Serra i Vilaró: de la tomba oblidada a la Fàbrica de Tabacs*, mentre que l'actor Àlex Manríquez va representar el monòleg *Ramon el Pedres*.

El MNAT també va organitzar una trobada amb els participants a la Fira *Roma als Museus del món* a la Necròpolis, en què es va fer un petit tast de receptes romanes a càrrec de KuanUm!.

Altres cicles d'activitats

La programació del MNAT durant el 2023 ha inclòs també altres cicles habituals en les activitats dels diferents espais de la institució, d'entre les quals destaquen:

- Estiujeja al MNAT: la programació d'estiu va incloure com a novetat les *Matinals a la Necròpolis*, els diumenges al matí, que van acompanyar altres propostes com les visites teatralitzades als Munts i les visites guiades al Teatre.
- Jornades Europees del Patrimoni: a més de les activitats habituals i la col·laboració amb els museus de Tarragona per l'activitat *Misteri als Museus*, destaca l'activitat *Enlaira't a la cúpula* amb ulleres de realitat virtual al Conjunt romà de Centcelles.
- Llegim el Patrimoni: club de lectura organitzat conjuntament amb la Biblioteca Pública de Tarragona i amb la col·laboració de l'ONCE, que es va celebrar amb el títol *La història amb mirada de dones*, conduït per Joana Zaragoza.
- Dins dels actes de la Nit dels Museus i el Dia Internacional dels Museus, es va participar en la nova edició de *Viatge a la Constel·lació Museu* en col·laboració amb altres museus de Taragona.

A banda, el MNAT també va tornar a sumar-se amb activitats a iniciatives com les Jornades Europees d'Arqueologia i el XXIII Aniversari de la Declaració de Patrimoni de la Humanitat.

Col·laboracions

El MNAT va continuar amb la col·laboració amb l'Ajuntament de Constantí i l'Associació dels Amics de la Música de Constantí amb la sisena edició del Cicle de Concerts al Conjunt romà de Centcelles, que va incloure la programació de quatre concerts durant el mes de juliol.

A Altafulla, es va col·laborar amb l'Ajuntament en l'organització del segon Festival de microteatre "El Faustina", durant el qual la Vila romana dels Munts va ser un dels quatre escenaris simultanis de les obres que s'hi van representar.

A Tarragona, el MNAT va col·laborar amb Mèdol Centre d'Arts Contemporànies de Tarragona en l'acció artística *Far Libertas* de l'artista Fernando Sánchez del Castillo que reproduïx el cap de l'escultura del Negret amb les proporcions de l'estàtua colossal d'August a Tàrraco. La reproducció es va instal·lar sobre el Portal de Sant Antoni.

A més, s'ha col·laborat en el llibre *La Nena d'Ivori. Un passeig per Tàrraco*, amb textos de Montserrat Cebrián i Toni Solé i il·lustració d'Armand, i iniciatives com el Pasaport Edunauta (Institut Municipal d'Educació de Tarragona) o la creació d'un expositor sobre mitologia a la Biblioteca de Tarragona.

Projecte educatiu

El Museu Nacional Arqueològic de Tarragona té en el seu projecte educatiu un dels pilars fonamentals de la seva programació, i és un dels eixos centrals del seu ideari.

El MNAT ofereix una sèrie d'activitats i recursos que volen facilitar el coneixement d'una part de la nostra història, així com oferir al conjunt de la societat diferents propostes amb l'objectiu de difondre el patrimoni conservat de la ciutat romana de Tàrraco i de la seva àrea d'influència.

Revisió del Projecte Educatiu del MNAT

Durant aquest any es va continuar amb la revisió del projecte educatiu del MNAT, en col·laboració també amb l'empresa adjudicatària del servei Auriga Serveis Culturals, tot seguint una planificació estratègica per fer una anàlisi interna i de context, identificar els principals reptes i assentar-ne les bases. Al mateix temps, es va continuar implementant nous recursos i posant en pràctica algunes de les conclusions establertes en la definició de les línies a seguir. Totes aquestes accions es van planificar amb l'objectiu de la realització del projecte educatiu que s'haurà de desenvolupar amb la reobertura del Museu Arqueològic i de les reestructuracions previstes als altres centres del MNAT.

Activitats educatives

L'oferta educativa del MNAT continua estructurada amb tres modalitats diferents: Vine al Museu! (activitats als espais del MNAT), El Museu a l'aula (activitats als centres educatius) i Connecta't al Museu (materials en línia). La normalització de les activitats escolars per part dels centres educatius ha descartat pràcticament les modalitats en línia o a l'aula, i les activitats van ser en tots els casos presencials.

També es va donar continuïtat als projectes educatius "La defensa del Patrimoni", adreçat a secundària, i "Investiga amb el MNAT", pensat per a alumnes d'educació infantil i primària.

Pel que fa a la modalitat MNAT a la Carta, pensada per a centres educatius i docents que requereixin informació, assessorament o recursos per a projectes propis, durant el 2023 es va treballar amb dos centres:

- Escola Centcelles, Constantí. Amb l'àrea d'educació física es van treballar activitats, es van aportar recursos i cedir materials relacionats amb els jocs a l'antiguitat, per a una jornada que es va realitzar al Conjunt romà de Centcelles el 8 de novembre.
- Escola Pau Delclòs, Tarragona. Es van aportar recursos i assessorament, es va cedir materials i es van oferir visites lliures a les famílies de l'alumnat per al projecte d'apadrinament de la Nina d'Ivori per part del centre educatiu.

Respecte a l'oferta d'activitats educatives, es va mantenir l'oferta de tallers permanents, activitats, visites teatralitzades, dinamitzades o guiades del projecte educatiu, amb propostes a l'Exposició Tàrraco/MNAT, la Necròpolis de Tàrraco, la Vil·la romana dels Munts, el Conjunt romà de Centcelles i el Teatre de Tàrraco.

Projecte “Centcelles, el nostre objectiu.”

Aquest projecte educatiu i de participació ciutadana, liderat pel MNAT a l'entorn del Conjunt romà de Centcelles, va continuar durant el 2023 amb l'objectiu de donar a conèixer el patrimoni cultural i l'època romana. En el projecte hi participen els quatre centres educatius de Constantí: Escola Centcelles, Escola Mossèn Ramon Bergadà, Institut de Constantí, i Col·legi Turó /Aura, sota l'assessorament del MNAT, amb la col·laboració de l'Ajuntament de Constantí i el patrocini de Repsol. Aquest any es va comptar de nou amb el suport del Centre de Recursos Pedagògics (CRP) del Tarragonès.

L'edició del curs 2022/2023 es va iniciar amb una sessió inspiradora al Conjunt romà de Centcelles el 6 d'octubre de 2022 que va servir per impulsar l'inici dels treballs, que es van desenvolupar durant el primer i segon trimestre del curs 2022 / 2023. Finalment el dia 6 de juny de 2023 es va fer la cloenda del projecte, amb l'exposició dels treballs en format fira, per a la qual es van crear quatre pòsters en format roll-up, que va ajudar als alumnes a sintetitzar i presentar els seus respectius projectes a la resta de participants.

- **Escola Centcelles. Alumnes de 5è d'EP:** *Centcelles: Un camí per la romanització.* Es va plantejar un Pla de Treball que fos la pauta per a treballar la romanització al centre en els propers anys.

- **Escola Mossèn Ramon Bergadà. Alumnes de 5è d'EP:** *Com pot ser que avui en dia encara es mantinguin dempeus les construccions romanes?* Els alumnes van aprofundir sobre les tècniques de construcció, els oficis vinculats i els materials i eines.
- **Col·legi Turó. Alumnes de 1r d'ESO:** *CENCELLUM:* creació d'un joc de preguntes a l'entorn del conjunt, amb l'objectiu de convertir el llegat de Centcelles en una font de coneixement.
- **Institut de Constantí. Alumnes de 1r. D'ESO:** *Qui podia estar enterrat a la cripta de Centcelles?* Es va treballar el mètode arqueològic prenent com a fil conductor al món funerari.

Durant el mes de setembre es van iniciar els contactes amb els centres educatius de Constantí per tal de reprendre el projecte de cara al curs 2022-2023. Arran d'aquestes converses es va decidir comptar amb el suport de l'empresa Auriga Serveis Educatius, així com del CRP del Tarragonès, i mantenir el format de l'experiència del curs anterior. El 10 d'octubre es va dur a terme la sessió inspiradora amb els centres per plantejar el projecte del nou curs.

Col·laboracions amb institucions educatives

Durant el 2023 es va col·laborar amb el Màster de Formació del Professorat a la URV amb una presentació sobre el projecte educatiu i la realització d'una activitat. Així mateix, es va col·laborar amb el CFGS d'animació sociocultural i turística de l'Institut Vidal i Barraquer de Tarragona en la realització d'un projecte.

Beques

El MNAT va oferir beques de desplaçament per a escoles en zones desfavorides. Durant el curs 2022-2023 es van oferir també un total de 36 tallers amb beques d'activitats, de les quals es va beneficiar un total de 744 alumnes.

Vine al MNAT en família!

Durant l'any 2023 es van organitzar un total d'onze activitats dins d'aquesta programació que inclou activitats cada primer dissabte de mes, i una cloenda cada trimestre del curs escolar el primer diumenge. El seu fil conductor són la Sabina i en Quintus, dos nens de Tàrraco que plantegen diferents qüestions sobre la vida a la ciutat. Durant l'any 2023, hi van participar un total de 178 persones.

EL MNAT, una institució dedicada a la custòdia, la documentació i la conservació d'un valuós patrimoni arqueològic.

La gestió i l'accés a la informació són fonamentals per a una institució patrimonial com el MNAT. El MNAT té un ferm compromís amb la conservació del patrimoni que custodia.

El museu treballa de forma continuada per millorar la documentació i la custòdia del seu patrimoni, especialment en relació amb els béns mobles. Aquesta tasca s'ha intensificat a causa de la preparació dels nous espais museogràfics. S'està revisant físicament i s'està documentant la col·lecció, a més de fer-ne la neteja i la restauració quan és necessari.

EL MNAT, una institució dedicada a la custòdia, la documentació i la conservació d'un valuós patrimoni arqueològic.

3A.

Programa de documentació

L'àrea de documentació i inventari va continuar durant el 2023 amb les línies de treball ordinari que formen part de les atribucions que li són pròpies. Bàsicament fan referència al manteniment del sistema de documentació, incloent-hi la totalitat de les informacions referents al fons del MNAT, més enllà de les peces exposades, amb l'objectiu de continuar sent una eina útil per a la gestió museística, la investigació i l'accés a les dades.

A banda de la compleció de dades, introducció de noves fitxes a la base de dades (MuseumPlus), canvis d'ubicacions, revisió de continguts i control d'inventari, el dia a dia de l'àrea de documentació inclou l'atenció a les consultes a investigadors i estudiants, el suport a altres àrees (recerca, comunicació i exposicions) i gestions més específiques com poden ser la documentació per a possibles cessions de peces a altres museus, documentació per a donacions que ens puguin arribar o participacions en projectes propis o de les xarxes territorials i temàtiques.

Registre i inventari

Durant l'any 2023 es van realitzar 50 fitxes d'inventari general, mentre que se'n van revisar un total de 1.100 i se'n van digitalitzar 259. D'altra banda, es van actualitzar 84 fotografies d'inventari.

El 2023 el MNAT va incrementar en 54 el nombre de fitxes publicades a *TANIT. Col·lecció Nacional d'Arqueologia* (projecte de digitalització dels objectes més rellevants de les col·leccions arqueològiques catalanes, impulsat per Arqueoxarxa) i 50 més entregades i pendents de publicar per part de l'empresa responsable del manteniment i gestió de la plataforma. Es va continuar també amb els treballs en 3D de la col·lecció, amb noves incorporacions i amb l'optimització d'alguns models que ja estan penjats a Sketchfab.

Catalogació i programari

El MNAT va participar en la revisió —com a membre de la Comissió de Col·leccions d'Arqueoxarxa—, dels plecs per a la licitació d'un nou programari de documentació elaborat per la Taula de Documentació (formada per tècnics dels museus capçalera de les xarxes temàtiques).

També es va treballar en el projecte de Normalització terminològica, un projecte impulsat pel Servei de Museus i canalitzat a través d'Arqueoxarxa. Es va continuar treballant amb el diccionari de *Tipologia*, i es va fer una primera valoració dels termes de *Nom d'objecte i Matèria*. Donada la complexitat del projecte, va quedar en la fase de valoració i es va acordar un nou abordatge durant el 2024, d'acord amb els requisits del nou programari.

Estudi col·lecció epigràfica de la Necròpolis

En el context de rehabilitació de la Necròpolis, es va encarregar a l'investigador Dr. Pablo Varona una revisió de la col·lecció lapidària amb l'objectiu de poder-ne fer una valoració museogràfica. Per a tal fi, es va fer una sistematització de la informació epigràfica, la compleció de fitxes i una proposta de temàtiques vinculades.

Adquisicions, dipòsits i donacions

Dipòsits arqueològics

Allarg d'aquest any, es va efectuar un dipòsit (15/02/2023) per part de Catararqueòlegs SL corresponent als materials associats a la intervenció arqueològica preventiva realitzada al carrer de Santes Creus núm. 2 de Tarragona (Tarragonès) (501 K121 N-801/2016/1-18220). Els materials arqueològics dipositats van ser lliurats per Jordi Morera Camprubí en representació de Catararqueòlegs SL.

Donacions

Donació per part de la senyora Joana Pons Pons de tres fragments d'àmfora (una part superior, un pivot i un fragment de paret) procedents, versemblantment, d'un derelict romà de la costa tarragonina recollits per seu marit Jordi Secall Roure (Tarragona, 15/03/2023). Les àmfors corresponen al tipus Dressel 2-4, un tipus amfòric de producció tarraconense que abasta el període altoimperial.

Préstec i exposició d'objectes

Préstec de peces per a exposicions temporals

Durant el 2023, el MNAT va cedir en préstec per a exposicions temporals a altres institucions un total de 3 peces, totes elles per a l'exposició "Romans a Ponent. Ilerda, Ileso, Aeso", que es va realitzar al Museu de Lleida, del 14 de setembre de 2023 al 19 de gener de 2024.

Al març del 2023, hi va haver el retorn de la peça MNAT P- 2651, cedida des del desembre de 2022 a l'exposició Cambio de Era. Córdoba y el Mediterráneo Cristiano, a la Sala de Exposiciones VIMCORSA de Córdoba, del 16 de desembre de 2022 al 15 de març del 2023.

MNAT 6734

MNAT P-4

MNAT P-32

MNAT P-2651

Préstec per comodat

Durant el 2023 es va formalitzar el comodat inicial el 2022 amb el Vinseum. Museu de les Cultures del Vi de Catalunya de Vilafranca del Penedès per a la cessió gratuïta i temporal de tres peces del MNAT per tal de completar el discurs del nou projecte museogràfic. Les peces objecte d'aquest comodat van ser:

MNAT 34011

MNAT 505

MNAT PC-2204

Es van iniciar els tràmits de l'expedient de comodat amb l'Ajuntament de Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant, per a la peça MNAT 45016, antefixa amb representació femenina amb corona floral de set pètals, procedent del Coll de Balaguer (Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant) feta amb morter de guix, per incorporar-la a l'exposició del Centre de Visitants de l'Hospital del Coll de Balaguer.

MNAT 45016

Projecte de digitalització del fons Joan Serra i Vilaró

El 2 de juny de 2023, i dins del marc de la Setmana Internacional dels Arxius 2023, es va celebrar la reunió de tancament de la primera fase del projecte Joan Serra i Vilaró. Aquest projecte està coordinat pel Servei de Coordinació de la Xarxa d'Arxius Comarcals i té com a finalitat la difusió, tant de la documentació pròpia de Serra i Vilaró, com d'aquella relacionada amb ell i que trobem dispersa en diverses institucions repartides per tota Catalunya.

Està previst que a través de la plataforma d'Arxius en Línia es podrà donar accés a documentació procedent d'aquest fons com plànols d'excavacions, anotacions, correspondència, dibuixos o manuscrits, que corresponen a gairebé deu metres lineals, i al voltant de 4.000 fotografies en diversos suports i formats, des de plaques de vidre, fins a positius en paper.

3B.

Programa de conservació i restauració

Durant el 2023 es va continuar donant prioritat a les tasques de restauració de la col·lecció que formarà part de la nova exposició permanent al Museu Arqueològic.

Amb aquesta intenció, per una banda, es va licitar el projecte de conservació - restauració d'un lot format per 69 objectes d'epigrafia / pedra i d'un mosaic, promogut i redactat per l'Institut del Patrimoni Cultural d'Espanya (IPCE), que és previst que s'executi al llarg del 2024. I, en paral·lel, es van proposar (des del CRBMC i el mateix MNAT) i executar quatre projectes de restauració més: dos de pedra, un de vidre i un de ceràmica, que se sumen a les peces restaurades als anys 2021 i 2022.

Conservació preventiva

Avaluació per conèixer el grau d'implementació de la conservació preventiva als museus catalans. Projecte impulsat pel Servei de Museus i el Centre de Restau-

ració de Béns Mobles de Catalunya, consistent en una avaluació mitjançant una enquesta i l'acompanyament a les instal·lacions del MNAT de dos conservadors-restauradors, que van elaborar un informe que, juntament amb els de tots els museus, ha de permetre establir futures línies de treball, estratègies i accions en aquest àmbit pels pròxims anys.

Conservació curativa i restauracions

Durant el 2023 es van restaurar un total 38 peces (17 peces de vidre i 21 peces de pedra). A aquesta xifra, s'hi ha de sumar l'encàrrec genèric de revisió, retocs cromàtics i conservació preventiva que es fa de les peces ceràmica i metall del museogràfic.

Projecte de conservació-restauració de 17 objectes de vidre de la col·lecció permanent del MNAT.

Les tasques de conservació-restauració es van dur a terme per part de la restauradora Marta Golobardes Subirana, al Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya d'acord amb la proposta de cada una de les peces presentada en el pressupost aprovat.

Projecte de conservació-restauració de 15 objectes de pedra de la col·lecció permanent del (MNAT).

Les tasques de conservació-restauració es van dur a terme al magatzem del Polígon per part de l'empresa de restauració LESENA. Patrimoni Cultural, d'acord amb les fases proposades en el pressupost aprovat.

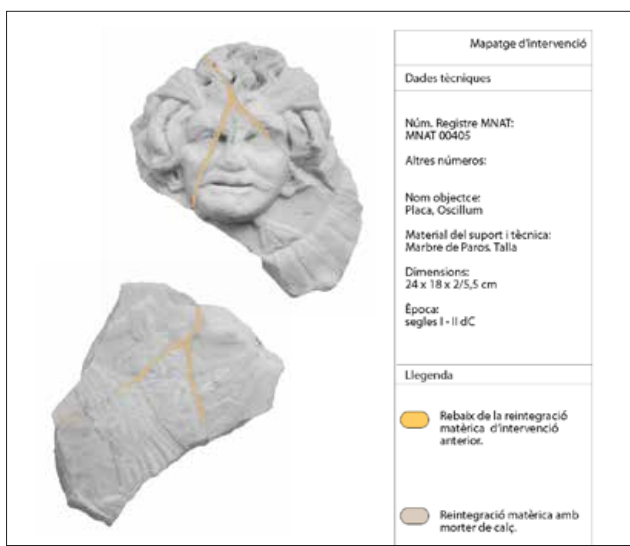

Projecte de conservació-restauració de 6 objectes de pedra de la col·lecció permanent del MNAT.

Les tasques de conservació-restauració es van dur a terme a la sala de Restauració dels Serveis Centrals del MNAT, a càrrec de la tècnica en conservació - restauració Anna Valls, d'acord amb les fases definides pel projecte:

Projecte de conservació-restauració de conservació preventiva i curativa de la col·lecció de ceràmica i metall del projecte museogràfic dels àmbits 1 i 6 (250 peces).

Consistent en l'estudi previ, la intervenció directa sobre algunes peces i recomanacions de conservació i manipulació. Les tasques de conservació-restauració es van dur a terme per part de la tècnica en restauració i conservació Mercedes Bruned Gil a la sala de Restauració dels Serveis Centrals del MNAT, d'acord amb les fases definides pel projecte.

Sales de reserva

Es van continuar les actuacions i treballs de manteniment i millora de les instal·lacions en les diferents sales de reserva del MNAT, per garantir-ne la conservació del patrimoni que s'hi emmagatzema.

EL MNAT, una institució que promou la recerca, la innovació i la transferència de coneixement

El MNAT, al llarg de la seva trajectòria, destaca com a promotor de la recerca, la innovació i la transferència de coneixement en l'àmbit arqueològic. La rellevància de les seves col·leccions i els monuments o jaciments arqueològics el converteixen en un punt d'atracció on els experts en arqueologia realitzen investigacions per aprofundir en el coneixement del passat.

El MNAT té el compromís de posar a l'abast el seu reservori arqueològic per a l'elaboració d'estudis científics i anàlisis especialitzades que aportin noves informacions o interpretacions, i treballa en col·laboració amb altres institucions i universitats per promoure les investigacions del seu fons.

El MNAT, una institució que promou la recerca, la innovació i la transferència de coneixement.

4A.

Programa de recerca

Investigadors

Al llarg del 2023 es van atendre les peticions de disset investigadors. Les temàtiques van ser diverses i el grau de participació del MNAT també. Algunes de les demandes es referien a imatges i informació sobre, principalment, peces que formen part del fons del Museu Arqueològic de Tàrraco i de la Necròpolis de Tàrraco.

Projecte de recerca de Centelles

El MNAT va iniciar el 2023 l'impuls d'un projecte de recerca pròpia dedicat al Conjunt romà de Centelles (Constantí) amb l'objectiu de donar resposta a alguns dels interrogants sobre la seva cronologia i funció. L'objectiu principal de la recerca és canviar la concepció tradicional que es té del monument, limitada a l'edifici tardoromà que s'ha conservat fins a l'actualitat, amb actuacions que implicaran l'esplanada que envolta l'edifici, l'aqüeducte romà del Pont de les Caixes i l'estudi de l'edifici des de diferents perspectives.

El projecte compta amb el suport de la Generalitat de Catalunya, a través del Servei de Patrimoni Arqueològic i Paleontològic i del Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya (CRBMC), i està obert a la col·laboració d'altres institucions, entitats i empreses.

L'equip del projecte de recerca té com a responsable el conservador del MNAT Josep Anton Remolà i està format per representants del Institut Arqueològic Alemany (DAI) a Madrid, el CRBMC, el Museu d'Arqueologia de Catalunya (MAC), l'INSAF, l'UNED i diversos professionals de l'arqueologia i l'arquitectura.

Les accions realitzades durant el 2023 van incloure la redacció i inici d'execució del projecte "Centelles, l'edifici tardo-romà, un enigma a resoldre (2023-2027)". Així mateix, es va realitzar una estada d'una setmana al DAI-Madrid (07/2023) per fer una primera valoració de l'arxiu de les excavacions i exploracions realitzades pel DAI entre 1959 i 1976. Per la seva banda, el DAI-Madrid va digitalitzar el seu arxiu de Centelles amb la documentació fotogràfica i planimètrica conservada.

Aquest any es va iniciar també l'inventari dels materials de Centelles de les excavacions del DAI-Madrid conservats al MNAT. La classificació i inventari va anar a càrrec del Dr. Josep Francesc Roig. D'altra banda es va realitzar l'excavació de delimitació de la banda oriental de l'esplanada de Centelles i la digitalització de la documentació planimètrica, impulsada pel DAI, a càrrec del Dr. Jacinto Sánchez i que va consistir en l'elaboració d'una planta general actualitzada en format AutoCad.

Publicacions

Durant el 2023 va destacar la presentació de la publicació *Vil·la romana dels Munts (Tarraco)*, una obra de síntesi i de referència, que aborda el jaciment dels Munts en la seva globalitat i sintetitza tot el coneixement generat al seu voltant. La presentació, que va tenir lloc al mes de febrer, va anar a càrrec del Dr. Josep Maria Palet, director de l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica, i es va dur a terme als Serveis Territorials de Cultura (Carrer Major, 14) de Tarragona. Amb una documentació en gran part inèdita o publicada de forma preliminar i dispersa, la monografia posa a l'abast de la comunitat científica i el públic en general els resultats de gairebé setanta anys d'intervencions arqueològiques i estudis sobre la Vil·la romana dels Munts.

Des del mes de febrer de 2023, la monografia es troba dipositada al repositori RECERCAT, un dipòsit cooperatiu de documents digitals on es poden consultar llibres de recerca d'universitats i centres d'investigació de Catalunya, gestionat i coordinat pel Consorci de Serveis Universitaris de Catalunya (CSUC). El 2023 es van realitzar un total de 868 consultes al catàleg, amb 514 descàrregues.

Durant l'any 2023 es van publicar també els següents articles:

- Borrell Giró, Mònica: *El lenguaje museográfico, un viaje de ida y vuelta*. A Revista de Museología, núm. 86. Asociación española de Museólogos. 2023.
- Borrell Giró, Mònica: *Cent anys d'història de la Necròpolis*. A XXV Tàrraco Viva. El festival romà de Tarragona. Ajuntament de Tarragona, 2023.

Consultes

Consulta a les col·leccions

Durant el 2023 es van atendre 16 consultes presencials a les col·leccions i 46 no presencials, la majoria d'investigadors i estudiants. En el cas de les consultes presencials, es va acompanyar els investigadors als diferents magatzems del MNAT (polígon i Serveis Centrals) i es va facilitar accés als diferents centres (Tinglado 4, els Munts, Necròpolis i Centelles) on van poder treballar amb les peces i la informació requerida.

Biblioteca

La Biblioteca del MNAT, encara que tancada al públic, també va rebre algunes consultes que es van contestar de manera telemàtica. Igualment, s'hi va permetre l'accés presencial als 5 investigadors que ho van sol·licitar.

Arxiu fotogràfic

Al llarg del 2023 es van atendre 51 consultes a l'arxiu fotogràfic del MNAT. Es van sol·licitar imatges amb caràcter científic o divulgatiu per part d'investigadors, científics i divulgadors del patrimoni. D'aquestes consultes, sis es van atendre de manera presencial. També es van atendre les sol·licituds de permís de reportatge a les diferents seus del MNAT, per part de diferents mitjans, sigui de comunicació audiovisual, revistes o televisions.

El MNAT, una institució en constant millora de la seva organització i gestió

El MNAT ha experimentat recentment una transformació significativa pel que fa a aspectes organitzatius, de planificació i de gestió administrativa, amb un ferm compromís cap a la millora contínua. La implementació de nous mètodes i tecnologies ha contribuït a optimitzar l'eficiència interna i a reforçar les operacions del museu.

El MNAT, una institució en constant millora de la seva organització i gestió

5

5A. Programa de gestió

Manteniment

Les accions de manteniment van estar protagonitzades, durant l'any 2023, per la millora de la connexió a la xarxa en diferents espais, amb la instal·lació de fibra òptica tant a la recepció de la Necròpolis de Tàrraco com als magatzems del Polígon Francolí.

A Serveis Centrals destaquen també dues actuacions: per una banda, l'ampliació del mobiliari de la biblioteca davant la previsió de necessitats d'ubicació de llibres i espais de treball intern, realitzat el mes de desembre. I, per una altra, l'inici dels treballs per al trasllat del plató de fotografia a la planta baixa i la reparació dels problemes d'humitats.

Al Conjunt romà de Centcelles es van fer estudis i una intervenció per tal d'avançar en la solució del sistema de sanejament del conjunt, uns treballs que continuaran el 2024. D'altra banda, es van fer altres tasques ordinàries que han inclòs la senyalització de la zona d'aparcament, la instal·lació d'una màquina de vending i l'ampliació d'endolls a la sala central.

A la Necròpolis de Tàrraco es va treballar en el cobriment de la coberta del museu amb una xarxa per remetre l'afectació dels coloms, mentre que al Tinglado es va millorar l'eficiència de la climatització.

A la Vil·la romana dels Munts es van fer tasques de jardineria i protecció de la passera de fusta, així com neteja d'estructures arqueològiques i reordenació del magatzem. A càrrec de l'Ajuntament d'Altafulla, es va crear un pas accessible de vianants a la façana.

Al Teatre de Tàrraco, l'Arc de Berà i la Torre dels Escipions es van fer tasques de manteniment general.

A la Torre dels Escipions, a més, es va avançar en la tramitació de llicència d'obres per tal de poder executar la restauració arran de les afectacions que es van produir el 22 d'abril de 2022 per la caiguda d'un llamp. Finalitzat l'any, s'està encara pendent de l'autorització de Carreteres.

Finalment, pel que fa als Magatzems, es van fer altres tasques com la instal·lació d'aigua calenta, d'un nou punt de connexió elèctrica, i la reparació d'una junta de dilatació.

Gestió de serveis

Aquest any es va fer la tramitació de la licitació del servei de neteja, que ha estat adjudicat a l'empresa LD; del servei de manteniment, adjudicat a Rubatec; de la seguretat, adjudicat a Plana Fabrega; i jardineria, adjudicada a Onada.

Relacions externes

Xarxa Territorial de Museus de les Comarques de Tarragona i de les Terres de l'Ebre

Aquest any 2023 el MNAT va continuar assumint l'oficina tècnica de la Xarxa Territorial de Museus de les Comarques de Tarragona i de les Terres de l'Ebre. Aquesta responsabilitat va comportar la gestió i execució del pressupost traspassat pel Servei de Museus i el treball amb la persona responsable de la coordinació tècnica per tal de garantir que el pla d'actuacions aprovat per la Xarxa es dugui a terme.

Es va desenvolupar el procés de contractació a través d'un procediment obert dels serveis vinculats a la coordinació de la Xarxa. L'empresa adjudicatària va ser Nubilum, que va iniciar els serveis el mes d'abril.

D'altra banda, es va participar en les comissions tècniques i institucional, així com a la Comissió d'Educació, que va treballar especialment en relació al projecte AproPA'T.

Arqueoxarxa

En tant que membre de la Xarxa de Museus i jaciments arqueològics de Catalunya, ARQUEOXARXA, el MNAT va participar en els programes desenvolupats.

El 2023 el MNAT es va implicar especialment en tres projectes: la Ruta de la Romanitat, en què es va treballar en la definició d'un pla de projecte amb

l'empresa Tourislab; Documentació; i Comunicació i Difusió, amb l'impuls de la Jornada de formació sobre l'exploració de dades 3D celebrada al Conjunt romà de Centelles el novembre de 2023, i la participació a un capítol de l'Arqueopòdcast.

Pla de Museus

El MNAT va participar en diverses reunions i sessions de treball en el procés de desplegament del Pla d'Acció 2022-2025 del Pla de Museus, amb la participació de la directora, Mònica Borrell, en reunions per avaluar les necessitats en relació a les reserves dels museus de Tarragona, sobre el projecte de renovació del programari de gestió i documentació de col·leccions, i amb la participació a la Comissió Institucional del Programa de Conservació Preventiva i Reserves.

Ajuntament de Tarragona

El 2023 es va donar una nova empenta en relació al Pla de Gestió del Patrimoni Mundial amb la signatura d'un conveni de col·laboració entre l'Ajuntament de Tarragona i l'Agència Catalana del Patrimoni Cultural per a la millora de l'experiència de visita al Patrimoni Mundial. L'acte de signatura va tenir lloc el 31 de març.

Durant l'any es van fer un seguit de reunions de coordinació entre l'Ajuntament de Tarragona, l'Agència i la Direcció General de Patrimoni Cultural.

Ajuntament de Constantí

El treball conjunt i col·laboració amb l'Ajuntament de Constantí a Centcelles es va concretar en diferents línies de treball i accions, que inclouen, entre altres, el premi de composició i el cicle de concerts d'estiu i el nou projecte de premis artístics Centcelles.

Ajuntament d'Altafulla

Arran de la convocatòria d'eleccions municipals hi va haver un canvi d'equip de govern, novament encapçalat pels co-alcaldes Jordi Molinera i Alba Muntades.

El 7 de setembre va haver una reunió amb l'objectiu de definir línies de col·laboració, en instal·lacions i infraestructures, projecte cultural i educatiu i promoció.

Visites i reunions institucionals

Durant l'any 2023 el MNAT va rebre diverses visites institucionals, així com representants de la institució van participar en diverses reunions institucionals. En destaca la visita a la Necròpolis del Ministre de Cultura, Miquel Iceta (7 de juliol); la visita de Guillermo Fernández i Pere Viladot del col·lectiu Museo Transformador (15 de març); la visita de Felix Arnold, investigador del DAI, a Centcelles (24 de juliol); la visita del president del Port de Tarragona, Saül Garreta (14 de març) i la reunió amb el nou director de Port Ciutat, Xavier Fährndrich (19 de setembre), per treballar projectes de col·laboració conjunta.

Participació en comissions

La directora del MNAT, Mònica Borrell, va participar en el procés de redacció de l'*Estratègia Patrimoni 2030*, que es va presentar el 17 d'abril. En el marc d'aquest procés lidera la línia estratègica #17 "Definir el rol i la governança de les Xarxes Temàtiques, les Xarxes Territorials i els Museus de Suport Territorial, tot implementant el Pla de Museus. Actualitzar el rol, funcions i governança de les xarxes de museus per tal d'impulsar la seva tasca d'articulació del sistema nacional de museus".

A banda, Borrell va ser membre de la comissió organitzadora del congrés Biennal Tarraco, que

va tenir lloc entre el 23 i 24 de novembre, i va participar com a membre a la Comissió de Recerca d'Arqueologia i Paleontologia promoguda per la Direcció General de Patrimoni Cultural.

Participació a cursos, jornades i congressos

Josep Anton Remolà va participar com a ponent al seminari internacional organitzat per la Universitat de Sevilla "*Que desastre*" *Consumo y crisis: bienes de subsistencia en la Tarraconense tardo-romana (S. III-V d.C.)* els dies 5 i 6 d'octubre. Hi va presentar la ponència: "Conflictos bélicos en la Tarraconense: una doble perspectiva".

A l'EUROPEANATECH 2023, celebrat a L'Haia del 10 al 12 d'octubre, el MNAT va participar en la presentació de la comunicació *Roman Complex of Centcelles: from the 3D scanning to the VR experience*, amb Albert Sierra (Agència Catalana del Patrimoni Cultural). També sobre aquest mateix projecte, es va participar en la presentació de la comunicació del programa Giravolt al III Congreso Internacional de musealización y puesta en valor del Patrimonio Cultural (LEGATUM 2.0), celebrat a Daimiel (Ciutat Reial) del 25 al 27 d'octubre. La comunicació tenia el títol *El 3D como herramienta de gestión del patrimonio, de la documentación a las experiencias de Realidad Virtual. El caso del conjunto monumental romano de Centcelles*, i es va presentar juntament amb Lluís González i Laia Tubío.

A banda, es van realitzar les conferències "*Spolia: reutilització i reciclatge en la construcció d'època romana*" (Badalona, 28/04/2023); "*De Dertosa a Tarraco: el paisatge entre ciutats romanes*" (Hospitalet de l'Infant, 31/05/2023), i "*Evolució i transformació de la vil·la romana dels Munts (Tarraco)*" (Castelló, 14/12/2023).

Mònica Borrell va participar a la presentació del llibre *Un rellotge centenari (1922-2022). La torre rellotge del port de Tarragona* de Coia Escoda i Ramon Aloguín, el 12 de març al Museu del Port de Tarragona, mentre que Cori Ribó va participar a les jornades de debat *Recusos d'atenció al patrimoni* al Palau Moja, els dies 16 i 24 d'octubre.

Gestió interna

Projecte #ENDREÇA

El projecte #ENDREÇA està impulsat per la Direcció de Serveis del Departament de Cultura, com a conseqüència de la necessitat tecnològica i organitzativa de migrar la documentació que tenim actualment a les unitats de xarxa cap una nova tecnologia, i es contempla com una oportunitat de millora per a ordenar, classificar, reestructurar i eliminar la documentació de les nostres unitats actuals abans de fer la migració.

Per dur a terme aquest repte, s'ha constituït un equip de treball d'#ENDREÇA, que està format per l'Arxiu Central Administratiu, l'Àrea TIC, el Servei de Suport al Sistema d'Arxius i l'empresa INETUM, que treballa directament amb cada unitat administrativa. L'objectiu d'#ENDREÇA és fer front a la dispersió documental, guanyar eficiència, millorar la seguretat de la informació i protecció de dades, afavorir el compliment de la normativa i fomentar la col·laboració.

El MNAT està inclòs al Grup 7 dels creats entre les diferents unitats administratives del Departament. Durant el 2023, es va realitzar una primera sessió informativa amb els directors i responsables d'àrea, es va enviar un correu amb comunicació interna a l'equip i es van enviar qüestionaris dins del projecte. També es va realitzar la primera reunió amb l'equip d'INETUM i es va fer un treball individual i en grup per definir l'estructura de carpetes, neteja i ordenació d'arxius.

L'equip del MNAT va realitzar durant el 2023 la reordenació de carpetes i és previst que la migració sigui executada el 2024.

Places i plantilla

A l'any 2023 es van crear 2 noves places estructurals: una plaça de Llicenciat/da amb categoria A1, que va quedar coberta el novembre de 2023, i una plaça de Tècnic Especialista en Manteniment, categoria C1, que va quedar deserta en la primera publicació. En una segona publicació, va quedar assignada amb una proposta de contractació a partir de gener de 2024.

Així mateix, durant el 2023 es va cobrir una plaça de reforç de llicenciat/da, categoria A1, per un període de tres mesos, prorrogables a tres més. Així mateix, es va cobrir la vacant per excedència per incompatibilitat d'una plaça de Tècnic/Administratiu C1.

Al llarg de l'any 2023 l'ACdPC es va trobar immersa en el procés d'estabilització per a l'ocupació del personal laboral que han de ser proveïdes per un sistema excepcional de concurs de mèrits (núm. convocatòria ACPC/100) i un concurs-oposició (núm. convocatòria ACPC/200).

Amb data 17 de maig de 2023 es va publicar la Resolució amb la proposta de contractació laboral fixa i el sistema d'adjudicació de caràcter provisional dels llocs de treball de la convocatòria del procés d'estabilització mitjançant el sistema selectiu excepcional de concurs de mèrits i amb data 1 de juny de 2023 es van signar els nous contractes de treball, com a treballadors indefinits.

Convenis de cooperació educativa

Es va mantenir la col·laboració amb la URV de Tarragona a l'any 2023 per acollir alumnes en pràctiques curriculars (Grau d'Història de l'Art i Arqueologia). Durant el mes de juny de 2023, es van incorporar dues alumnes dins l'àrea de difusió.

Va continuar també la col·laboració amb la UB i el gener de 2023 va iniciar les pràctiques curriculars una alumna del Màster en Gestió de Patrimoni. També, el desembre de 2023, i un cop rebuda una nova sol·licitud de pràctiques curriculars externes, es va tornar a signar un nou conveni de cooperació educativa de pràctiques acadèmiques externes dels estudiants de la UB en entitats col·laboradores i amb una vigència de 4 anys, ja que l'anterior va deixar de ser vàlid per canvi de normativa interna el gener de 2023.

L'any 2023 el MNAT es va afegir a la convocatòria del "Pla de formació becaris OSIC -2023" per fer pràctiques a l'Agència Catalana del Patrimoni Cultural. Si bé en un principi es van convocar dues places per dur a terme les pràctiques a MNAT, finalment, només es va cobrir una d'elles en data 9 d'octubre.

Annex.

Resum estadístic

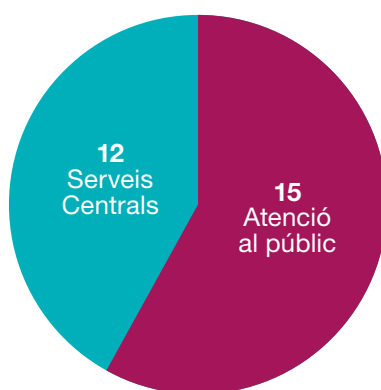
Annex.

Resum estadístic

Gestió interna

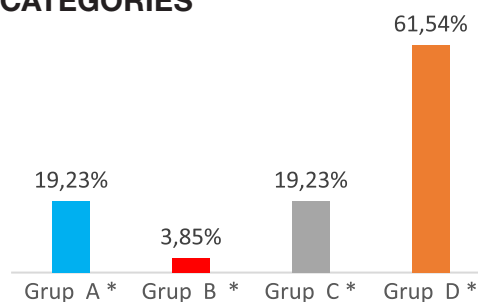
A l'any 2023 la plantilla del MNAT la formaven un total de 27 treballadors/es. Distribuïts/des de la següent manera: 12 efectius a Serveis Centrals i 15 efectius d'atenció al públic als diferents centres adscrits.

LLOCS DE TREBALL - Any 2023

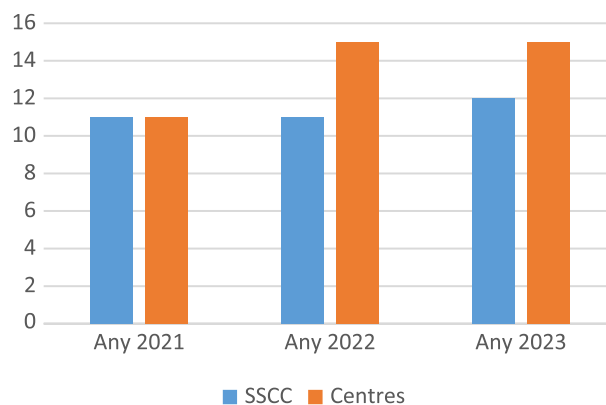
Grup A	5	19,23%
Grup B	1	3,85%
Grup C	5	19,23%
Grup D	16	61,54%
Total Plantilla	27	

CATEGORIES

Aquests últims anys la plantilla del MNAT s'ha vist incrementada en un 22,7%

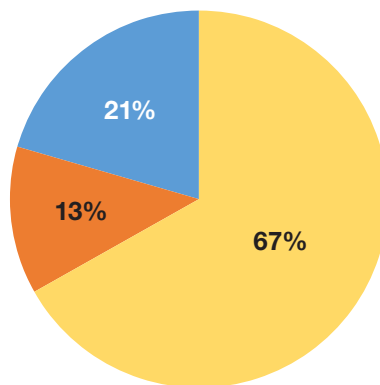
ANY 2021	22	total treballadors
ANY 2022	26	total treballadors
ANY 2023	27	total treballadors

Durant l'any 2023 el personal adscrit al MNAT va participar o realitzar diferents cursos de formació (Tallers, masterclass, píndoles informatives, cursos, etc.), amb un total de 426,5 hores de formació distribuïdes de la següent manera:

DURADA / HORES	TOTAL D'HORES DE FORMACIÓ	% TIPOLOGIA DE FORMACIÓ
Tallers, píndoles, etc ... < 5 hores	87,5 hores	20%
Cursos > 6h < 12 hores	54 hores	13%
Cursos > 12 hores	285 hores	67%

El 52% de la plantilla del MNAT va realitzar formació durant l'any 2023.

Visitants

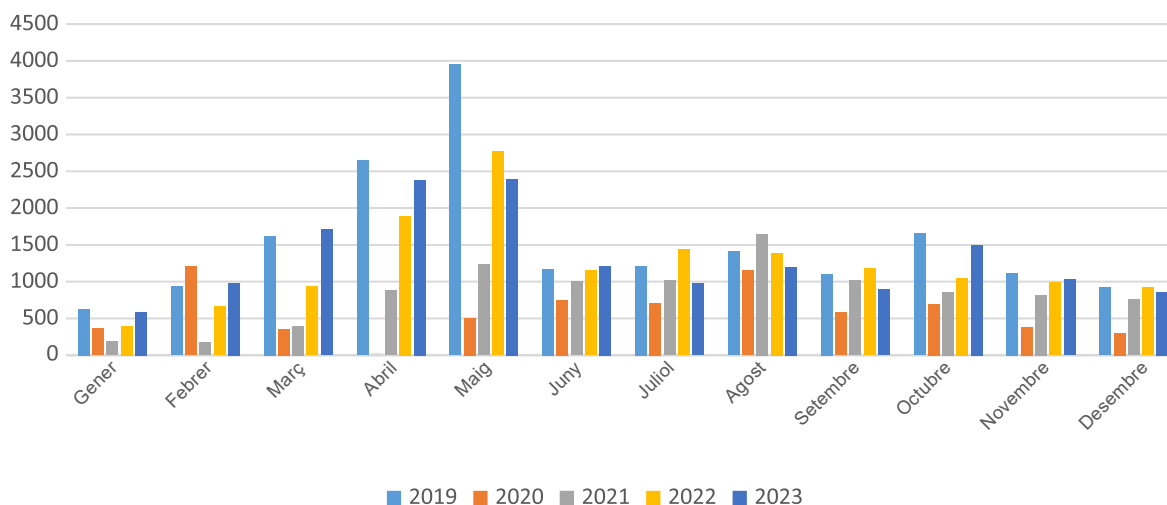
Els diferents espais del Museu Nacional Arqueològic de Tarragona van rebre durant l’any 2023 un total de 45.809 visitants.

	Museu Arqueològic-T4	Necròpolis	Els Munts	Centelles	TOTAL
2020	7.000	3.163	6.323	2.781	19.267
2021	9.998	5.391	10.288	5.195	30.872
2022	14.772	7.386	11.191	5.674	39.023
2023	15.726	8.895	13.594	7.594	45.809

Es pot observar que continua la tendència a la recuperació del nombre de visitants dels anys anteriors. Tal i com es pot veure en el conjunt dels centres, el nombre de visitants ha anat augmentant any rere any.

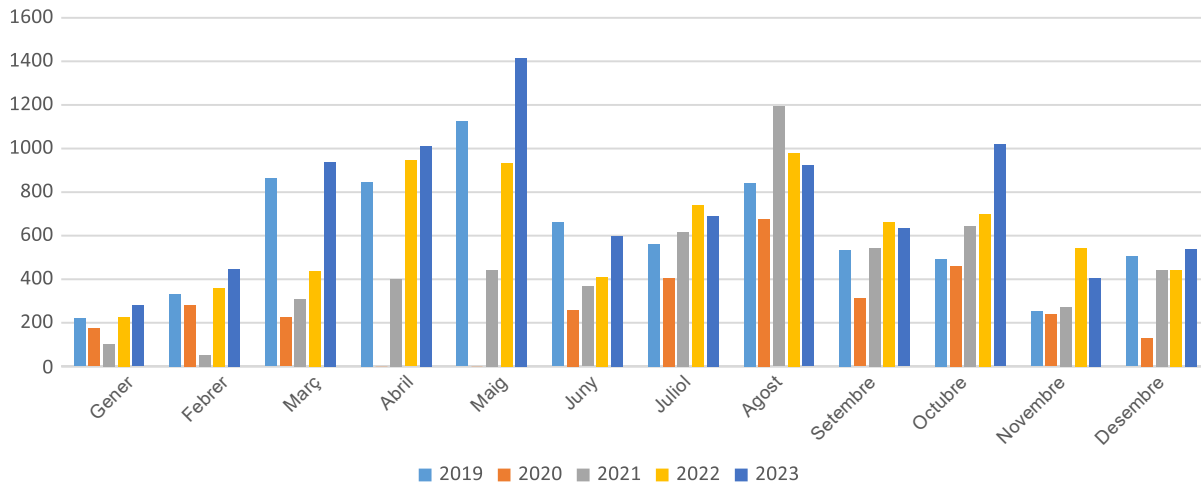
S’ha recuperat la dinàmica de visita d’abans de la pandèmia en la qual s’observa un augment en l’aflluència dels visitants entre els mesos de març i maig marcat per l’increment d’activitats (Tàrraco Viva, tallers escolars...) i els mesos d’estiu bàsicament pels turistes.

Visitants Museu Arqueològic-Tinglado 4

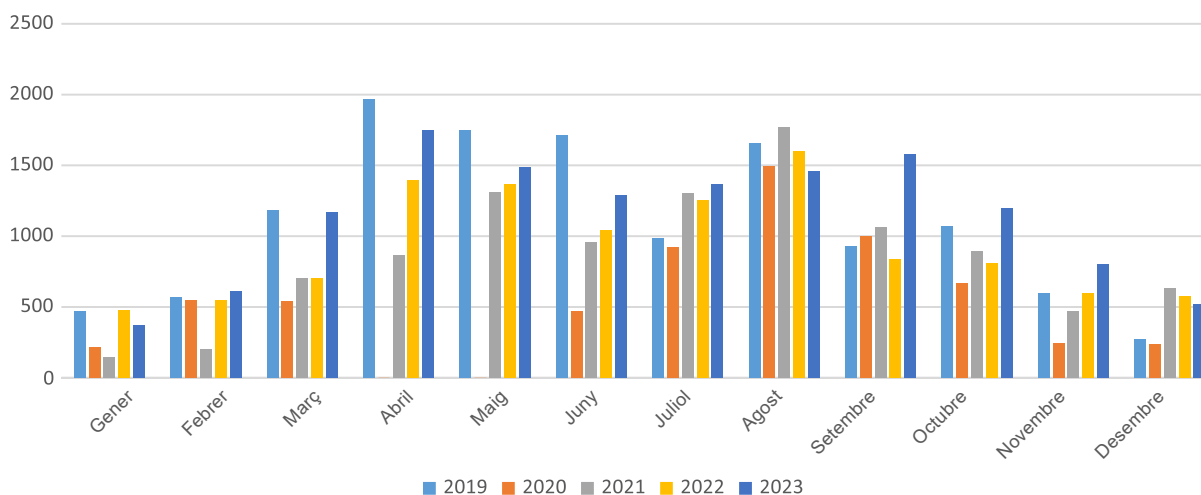

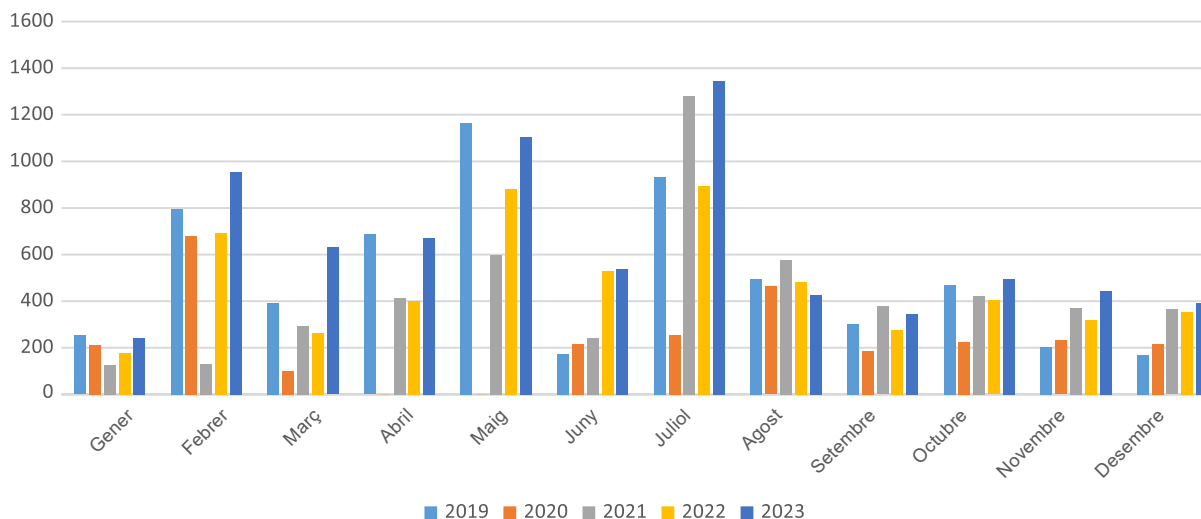
Visitants Necròpolis

Visitants els Munts

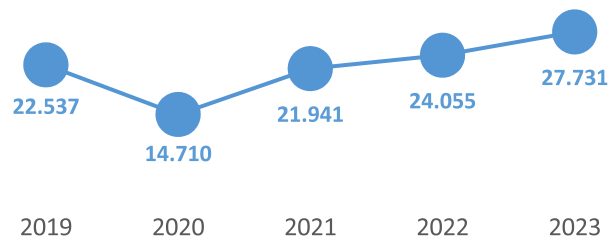

Visitants Centelles

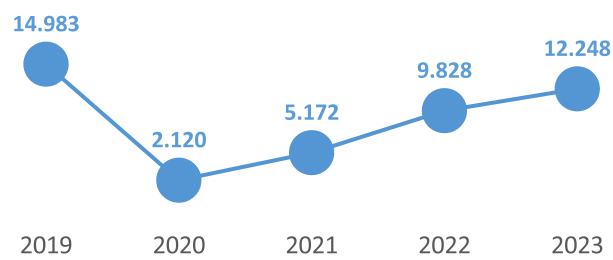

Pel que fa a les tipologies de visitants, els individuals han representat un 61% del total del públic dels centres del MNAT, tot seguit d'un 27% d'escolars i un 13% de grups.

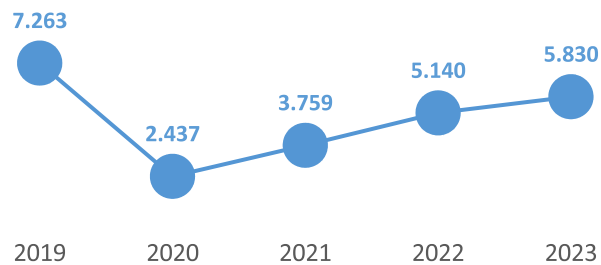
Visitants individuals

Visitants escolars

Visitants en grup

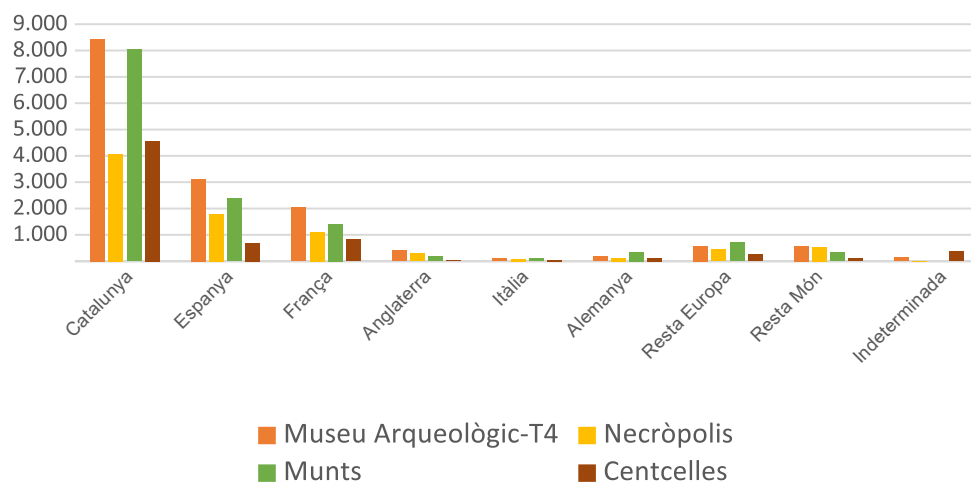

Procedències

Les procedències van seguir la mateixa tendència d'anys anteriors. Aproximadament el 56% del total del públic prové de Catalunya. França continua sent el país estranger amb més representació.

	Museu Arqueològic-T4	Necròpolis	Munts	Centcelles
Catalunya	8.438	4.074	8.040	4.564
Espanya	3.129	1.803	2.382	686
França	2.037	1.103	1.419	825
Anglaterra	410	297	179	27
Itàlia	105	82	100	49
Alemanya	179	124	348	120
Resta Europa	581	438	702	258
Resta Món	572	528	337	97
Indeterminada	139	4		361

Procedències

Mètriques de la web

Tots els indicadors de la web van mostrar una evolució en positiu durant el 2023, amb un augment tant de les sessions o visites, els usuaris o el temps mitjà de navegació per part dels visitants. Cal destacar que el dispositiu mòbil es consolida cada cop més com el preferit per a la seva consulta, mentre que, entre els països d'origen dels visitants, destaca l'aparició de la Xina entre els sis primers.

	2021	2022	2023
Sessions de navegació a la pàgina web	68.345	80.049	87.965
Usuaris que han entrat a la pàgina web	48.823	59.906	61.905
Número total de pàgines visualitzades	186.986	208.525	236.548
Mitjana de pàgines visitades per usuari	2,73	2,60	3,85
Percentatge de rebot (usuaris que marxen sense passar de la primera pàgina)	52,7%	54,6%	31,15%

Visitants segons país de residència

Espanya	45691	40136	49.307
Estats Units	2511	1750	2.657
França	1596	872	1.815
Regne Unit	830	320	1.079
Alemanya	863	582	908
Xina	400	371	761

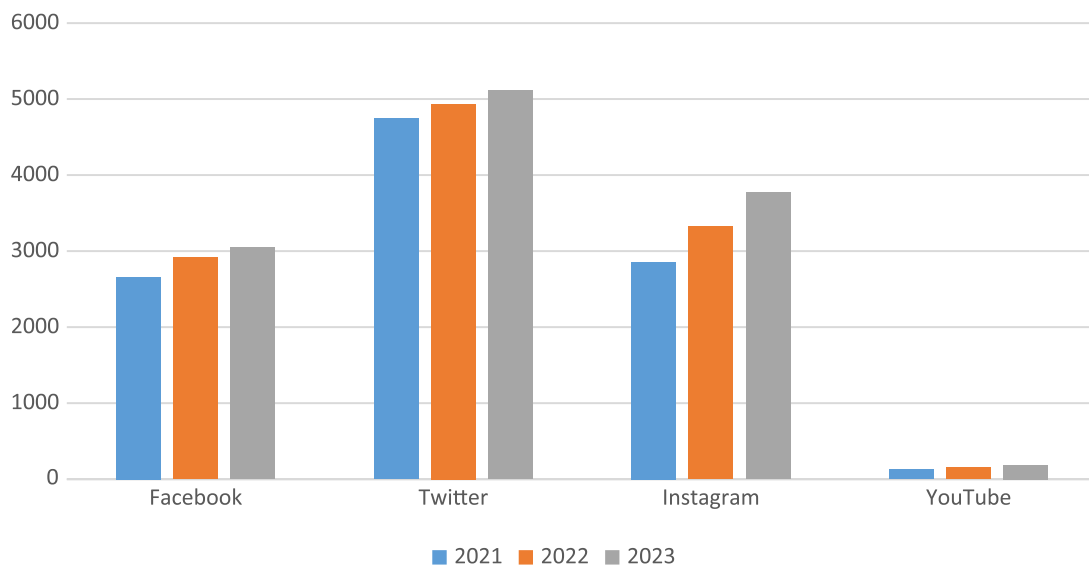
Visitants segons tipus de dispositiu emprat

Mòbil	51,46	55,6%	57,5%
Ordinador de sobretaula	45,85	42,2%	40,6%
Tauleta	2,68	2,2%	1,9%

Seguidors a xarxes socials

Twitter es va mantenir com la xarxa on la institució té més seguidors, però la seva evolució mostra un cert estancament. Facebook es va mantenir també relativament estable amb un lleuger augment dels seguidors de la pàgina, mentre que és Instagram on es detecta la tendència de més fort creixement dels darrers anys i on l'ús de formats de vídeo i imatge va oferir molts bons resultats tant en termes d'impacte com d'interacció amb el públic.

Evolució dels seguidors a les xarxes socials

Museu Nacional Arqueològic
de Tarragona

mnat

**Generalitat
de Catalunya**

Av. Ramón i Cajal, 82
43005 Tarragona

(+34) 977 25 15 15

mnat@gencat.cat
www.mnat.cat